

Gebiedsvisie Bethlehem

Ruimtelijke visie t.b.v. plattelandsontwikkeling in de driehoek
Gaanderen-Bielheimerbeek-A18-Gaanderenseweg

Gemeente Doetinchem, maart 2009

Gebiedsvisie Bethlehem

Ruimtelijke visie ten behoeve van plattelandsontwikkeling in de driehoek Gaanderen-Bielheimerbeek-A18-Gaanderenseweg

Gemeente Doetinchem, maart 2009

Vorbereid door de afdeling Bestuur en Strategie

kaartmateriaal: afdeling Fysieke Ontwikkeling, dhr. C.J. de Rooi

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	5
2. Gebiedsbeschrijving.....	7
3. Beleid.....	8
4. Ontwikkelingen.....	12
5. Gebiedsvisie Bethlehem.....	15
6. Knelpuntenanalyse en oplossingsrichtingen.....	17
7. Uitvoering.....	20
8. Status van de gebiedsvisie Bethlehem.....	22
Bijlagen.....	23

Samenvatting

Het gebied tussen de stad Doetinchem en het dorp Gaanderen is in vele opzichten bijzonder. Het bevat zowel landschappelijke, recreatieve als cultuurhistorische waarden. Deze bijzondere waarden staan niet zozeer onder druk, maar bieden vooral unieke kansen voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Ook bleken er in het gebied verschillende initiatiefnemers met concrete plannen rond te lopen. Deze plannen misten een toegesneden toetsingskader en onderlinge afstemming. In het kader van het LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP+) is een verkenning uitgevoerd naar de wenselijke ruimtelijke ontwikkeling van dit gebied. Deze gebiedsvisie geeft de resultaten weer van deze verkenning.

Deze gebiedsvisie is opgesteld ter behoud en versterking van deze bijzondere waarden. Aangegeven wordt in welke richting nieuwe ontwikkelingen wenselijk zijn. Verder geeft deze visie oplossingsrichtingen voor gesignaleerde knelpunten, geeft mogelijkheden om bestaande ontwikkelingen in goede banen te leiden en om de potenties te benutten voor een integrale ontwikkeling van het gebied.

Tijdens de verkenning kwamen onder andere de volgende knelpunten naar voren:

- het gebied kent een laag recreatief voorzieningenniveau, waarbij de A18 ogenschijnlijk een barrière tussen de stad en de zuidelijke Wrange is;
- het gebied huisvest één van de meest waardevolle archeologische plaatsen van Doetinchem, het voormalig klooster Bethlehem. Dit klooster is echter onzichtbaar; de resten van het klooster bevinden zich onder de grond.
- het huidige bestemmingsplan Buitengebied biedt onvoldoende mogelijkheden om te voldoen aan de maatschappelijke vraag naar nieuwe vormen van verblijfsrecreatie;
- er zijn hoge productiekosten voor grondgebonden landbouw door te kleine huiskavels en grondschaarste;
- de stuw in de Bielheimerbeek aan de Binnenweg in Gaanderen vormt een barrière voor vismigratie vanuit Winterswijk richting de Oude IJssel.

Deze gebiedsvisie Bethlehem richt zich op een duurzame, integrale ontwikkeling van het projectgebied en is specifiek gericht op:

1. versterking van de recreatie en toerisme, onder andere door
  - versterking van de functie van kleinschalige verblijfsrecreatie (zoals *bed and breakfast*, minicampings en groepsaccomodaties)
  - versterken van verbindingen en aanleggen van fiets- en wandelpaden
  - actieve communicatie, zowel binnen als buiten het projectgebied over de mogelijkheden en cultuurhistorische rijkdommen van het gebied
2. versterken van de ecologische en landschappelijke waarde van het gebied, onder meer voor de Bielheimerbeek en door een actief beheer van het landschap
3. versterken van de archeologische & cultuurhistorische waarden van het gebied, met als speerpunten het klooster Bethlehem en de Gaanderense watermolen
4. versterking van de ontwikkelingsmogelijkheden om de agrarische verdiencapaciteit te behouden.

Alle ontwikkelingen moeten passen binnen het kleinschalige karakter van het gebied. Grootschalige uitbreiding of grootschalige nieuwbouw voor verblijfsrecreatie, of een groei van bedrijvigheid passen niet in het toekomstbeeld. Overlast door een te hoge recreatiedruk, ook voor omwonenden, moet worden voorkómen.

De verkeersveiligheid van het gebied verdient extra aandacht, zowel voor het buitengebied als voor specifieke knelpunten. Nieuwe maatregelen worden reeds voorzien in 2009.

De realisatie van deze gebiedsvisie loopt via twee sporen. Enerzijds door het bieden van beleidsruimte, anderzijds door het uitvoeren van verschillende deelprojecten. Het voortouw voor deze projecten ligt bij een groot aantal verschillende partijen, zoals particulieren, Staatsbosbeheer, het Waterschap en Vitens. Waar nodig, zal de gemeente Doetinchem een katalyserende en verbindende rol vervullen. Daarnaast zal de gemeente Doetinchem de uitvoering van enkele specifieke deelprojecten voortvarend ter hand nemen. Sommige deelprojecten maken daarbij deel uit van het uitvoeringsprogramma van het LOP+, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

1. Inleiding

Het gebied tussen de stad Doetinchem en het dorp Gaanderen is in vele opzichten bijzonder. Het bevat zowel landschappelijke, recreatieve als cultuurhistorische waarden. Deze bijzondere waarden staan niet zozeer onder druk, maar bieden vooral unieke kansen voor de verdere ontwikkeling van het gebied.

De gemeente Doetinchem heeft samen met de gemeenten Oude IJsselstreek en Montferland een landschapsontwikkelingsplan (LOP+) opgesteld. In dit kader is specifiek aandacht geschonken aan het gebied tussen het dorp Gaanderen en de A18. Het is bekend dat er in dit gebied verschillende initiatieven spelen; zowel vage, als zeer concrete. Kenmerk voor al deze initiatieven is de eigen benadering. Men weet niet van het bestaan van elkaars plannen af, of men kan de eigen plannen niet in een groter verband plaatsen. Globaal spelen er in het gebied initiatieven op het terrein van natuurontwikkeling, cultuurhistorie, archeologie, ecologie, waterbeheer, recreatie & toerisme, wonen en werken (landbouw).

Deze gebiedsvisie is opgesteld ter behoud en versterking van de bijzondere waarden. Aangegeven wordt in welke richting nieuwe ontwikkelingen wenselijk zijn. Verder geeft deze visie oplossingsrichtingen voor gesignaleerde knelpunten, geeft mogelijkheden om bestaande ontwikkelingen in goede banen te leiden en om de potenties te benutten voor een integrale ontwikkeling van het gebied.

De visie geeft hoofdlijnen voor het gemeentelijk beleid aan. Juridisch zullen deze hoofdlijnen vanaf 2010 worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

De gemeente gebruikt de visie als aanvullend toetsingskader bovenop het bestaande beleid voor bijvoorbeeld Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB), het beleid voor landgoederen en het bestemmingsplan buitengebied. De Regiekamer bij de gemeente beoordeelt nieuwe (complexe) initiatieven altijd en toetst of deze aan de verschillende beleidskaders voldoen. Op basis hiervan beslist het College van B&W of het initiatief past binnen de geldende kaders. Met de gebiedsvisie Bethlehem heeft de gemeente een extra toetsingskader. Dit geeft inwoners meer mogelijkheden om initiatieven te ontplooiën, mits deze tegemoet komen aan de doelen uit de gebiedsvisie. Deze gebiedsvisie bevat nog nauwelijks concrete projecten. Deze worden in de toekomst verder uitgewerkt. Bij elk concreet project of initiatief kunnen de bewoners de reguliere inspraak- en bezwaarprocedure volgen: in de krant, het Doetinchems Vizio, op de gemeentepagina verschijnen alle nieuwe initiatieven en mogelijkheden voor inspraak en bezwaar.

De voorliggende visie is met eenvoudige en beperkte middelen opgesteld. De onderbouwing en rapportage van deze visie zijn daardoor ook beperkt. Inhoudelijk is gebruik gemaakt van eerdere plannen voor het klooster Bethlehem, de gebiedsanalyse uit het LOP, het gemeentelijk Landschapsbeleidsplan, het provinciaal Streekplan en er is met belanghebbenden en bewoners uit het gebied gesproken.

Tijdens een bewonersavond op 30 oktober 2007 zijn de grote lijnen van de visie gepresenteerd aan de bewoners/grondeigenaren uit het gebied. De raadscommissie Regelgeving heeft eind 2007 toestemming gegeven om de visie in de inspraak te brengen. Wegens onvoorziene omstandigheden heeft de afronding van de gebiedsvisie vertraging opgelopen. De visie is in de tussentijd aangepast op nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen. Najaar 2008 heeft het College van B&W de visie andermaal vrijgegeven voor inspraak. De inspraakperiode vond plaats van 30 oktober tot en met 10 december

2008. Op 20 november 2008 heeft een inloopavond plaatsgevonden.

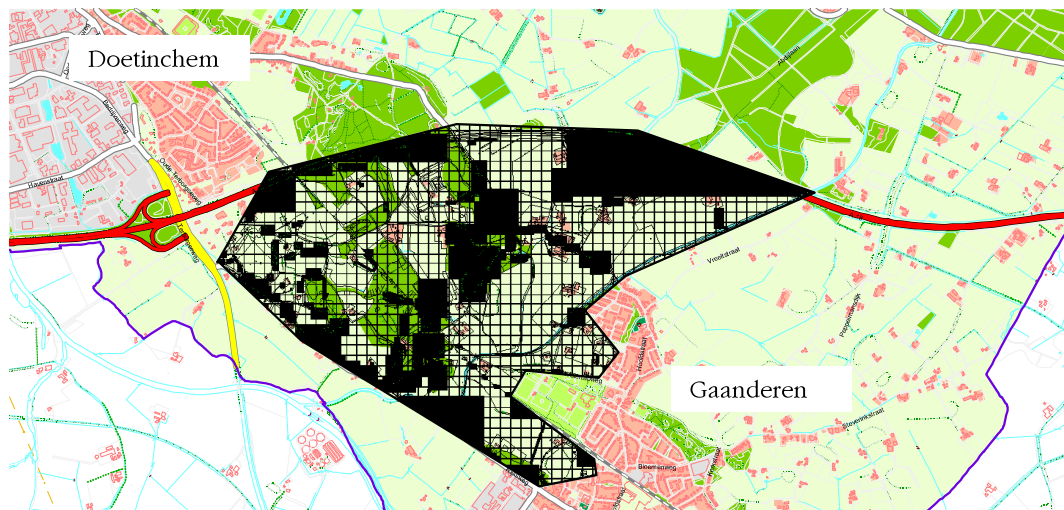
Alle reacties zijn in een aparte “Inspraaknota gebiedsvisie Bethlehem” opgenomen. In deze inspraaknota is aangegeven hoe de reacties zijn verwerkt. In grote lijnen zijn daarbij de oorspronkelijke doelstellingen voor het gebied gehandhaafd. Aangevuld kan worden dat de plangrenzen iets zijn aangepast, dat er een nadere uitwerking (begrenzing) is gemaakt van kleinschalige ontwikkelingen voor recreatie en toerisme, en dat verkeersveiligheid een nieuw aandachtspunt is geworden.

De onderhavige versie betreft de gebiedsvisie die door de Doetinchemse gemeenteraad is vastgesteld. De status van deze visie wordt daarbij gesteld op structuurvisie in het kader van de Wet ruimtelijke ordening.

2. Gebiedsbeschrijving

Onderstaande kaart geeft de ligging van het studiegebied weer. Het gebied wordt globaal begrensd door de A18 aan de noordzijde, de Bielheimerbeek en de bebouwde kom van Gaanderen aan de zuidoost zijde, en de Gaanderenseweg aan de westelijke zijde.

Bijlagen 1 en 2 geven respectievelijk een topografische kaart en een luchtfoto van het studiegebied weer anno 2008 en 2006.

Het westelijk deel van het studiegebied maakt deel uit van de Wrange. Dit is een brede rivierduingordel aan de noordzijde van de Oude IJssel. De meest reliëfrijke delen zijn in de loop der tijd bebost, terwijl de minder reliëfrijke delen door menselijke invloeden zijn genivelleerd. Hierop treffen we vandaag de dag nog akkers en weiden aan. De noordoost hoek en het dal van de Bielheimerbeek bestaat uit het kampenlandschap.

De zuidoost grens wordt gevormd door de Bielheimerbeek. Dit is de benedenloop van de Boven Slinge die bij Winterswijk de grens passeert. De Bielheimerbeek is na het midden van de vorige eeuw verbreed en rechtgetrokken. Het deel van de beek in dit studiegebied is midden vorige eeuw nieuw gegraven (gekanaliseerd). De voormalige loop van de beek ligt in het studiegebied en is deels nog intact (Beneden Slinge). Het gebied heeft een kleinschalig en besloten karakter met een hoge dichtheid aan (onverharde) wegen en paden. Door de waterwinlocatie "De Pol" en het grote areaal bos, heeft het gebied een extensief karakter. Landbouwkundige activiteiten treffen we in beperkte mate aan in het noordoostelijke deel en ook in de (zuid)westhoek.

3. Beleid

Verschillende beleidskaders zijn van invloed op het projectgebied. Hieronder is een korte omschrijving gegeven van de belangrijkste kaders.

(Inter)nationaal

Waterbeleid: Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Europese Kaderrichtlijn Water, sinds 2000 van kracht, streeft naar ecologisch gezonde watersystemen en een duurzaam gebruik van het (grond)water. De Bielheimerbeek is één van de waterlichamen van de KRW. Hiervoor is een gemiddeld ambitieniveau gekozen. De maatregelen liggen daarbij voornamelijk in de sfeer van inrichtings- en beheersmaatregelen.

Verder is geconstateerd dat in het grondwaterbeschermingsgebied van De Pol puntbronnen (vluchtige organische chemische verbindingen) en bestrijdingsmiddelen in het grondwater voorkomen. Om het grondwater ook op de langere termijn als grondstof voor drinkwater te kunnen gebruiken, worden maatregelen voorbereid in de vorm van beheersmaatregelen en functieverandering. Dit alles op vrijwillige basis. De provincie heeft hierbij het voortouw. In het eerste stroomgebiedbeheersplan, te verschijnen eind 2009, worden alle KRW-maatregelen opgenomen voor de periode 2010-2015.

Natuurbeleid, EVZ

Door waardevolle en mooie natuurgebieden te beschermen, kunnen zeldzame dier- en plantensoorten in Nederland beter overleven. Natuurbescherming richt zich o.a. middels gebiedsbescherming op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Wetlands, Nationale Parken, Natura 2000 en Nationale Landschappen. De EHS bestaat uit natuurgebieden die met elkaar verbonden worden door ecologische verbindingzones. Het projectgebied is onderdeel van de EHS. In provinciaal beleid wordt dit verder uiteengezet.

Cultuurhistorie

In 1998 is de Nota Belvedere vastgesteld met daaraan gekoppeld een financiële stimuleringsregeling en een projectbureau. In 2010 zal in een nieuwe vorm een vervolg worden gegeven aan het Belvederebeleid. Dit is gericht op ontwikkelingsgericht denken, waarbij de context van een monument minstens zo belangrijk is als het object zelf. Het nationaal beleid zoekt nadrukkelijk de verbinding tussen ruimtelijke ordening, "mooi Nederland" en cultuurhistorie.

Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz)

De Wet op de archeologische monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden. De wet kan worden gezien als opvolger van het Europese verdrag van Malta (1992) en de Monumentenwet (1988). Doel is om het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt, beter te beschermen. Het gaat bijvoorbeeld om grafvelden, gebruiksvoorwerpen en resten van woningen. Bij ingrepen in de bodem moet steeds vooraf onderzoek gedaan worden naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Op deze manier kan daar bij de ontwikkeling van de plannen zoveel rekening mee worden gehouden.

Een groot deel van het projectgebied Bethlehem is aangewezen als hoogwaardige archeologische zone. Dit betekent dat voor alle bodemingrepen archeologisch onderzoek nodig is.

De gemeente Doetinchem stelt in 2009, als uitvloeisel van haar kadernota Doetinchem

Cultuurhistoriek!, een archeologische waardenkaart voor het buitengebied op. Deze kaart zal op perceelsniveau informatie bevatten over de te verwachten archeologische waarden.

Provinciaal

Streekplanuitwerking Kernkwaliteiten Waardevolle landschappen

Waardevolle landschappen zijn gebieden met (inter)nationaal en provinciaal zeldzame of unieke landschapskwaliteiten van visuele, aardkundige en/of cultuurhistorische aard, en in relatie daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. De 'ensemble' – waarde van deze gebieden is groot. Het ruimtelijk beleid voor waardevolle landschappen is: behouden en versterken van de landschappelijke kernkwaliteiten.

Voor het projectgebied worden twee kernkwaliteiten onderscheiden. Voor het centrale deel: gave open essen en gave broekgebieden. Voor de hogere delen: rivierduinen met hoge ruggen en veel microreliëf.

Gebiedsplan Natuur en Landschap

In het Gebiedsplan Natuur en Landschap heeft de provincie vastgelegd waar welke natuur aanwezig is of gewenst is. Het gebiedsplan vormt een belangrijke bouwsteen voor de realisering van natuur- en landschapsbeleid van rijk en provincie. Dat geldt in het bijzonder voor de totstandkoming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Streekplanuitwerking Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse EHS

Het projectgebied ligt grotendeels binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een deel valt binnen de begrenzing EHS Natuur, een deel binnen EHS Verweving, en een deel is een EHS verbindingzone. De verbindingzone betreft de EVZ "Montferland-Slangenburg", model das. Model das bestaat uit een brede landschapszone. Deze zone is opgebouwd uit kleinschalig landschap waarin houtwallen, singels, bosjes dekking bieden en geleiding geven en waarin voldoende geschikte voedselgebieden aanwezig zijn. Per kilometer EVZ wordt gestreefd naar minimaal 2,5 ha bos/houtwal/singel.

De Bielheimerbeek is als geheel aangewezen als natte EVZ, model Winde. Model Winde betekent dat stuwen en andere obstakels voor vissen vispasseerbaar worden gemaakt. Langs de oevers komen natte elementen en een plasdras inrichting, rustplekken waar vissen kunnen schuilen en paaien.

De provincie Gelderland heeft in 2008 een voorstel gedaan voor herbegrenzing van de EHS. Dit betreft ook het projectgebied. In de voorstellen van de provincie wordt het hele gebied van landgoed 't Maatje aangewezen als Ecologische verbindingzone. Voorheen was alleen de Bielheimerbeek, dat door het Landgoed stroomt, aangewezen als natte EVZ. Formele besluitvorming over de voorstellen moet nog plaatsvinden.

Cultuurhistorie: Belvoir

In navolging op het nationaal cultuurhistorisch beleid denkt de provincie Gelderland ook aan "behoud door ontwikkeling". De bescherming van het cultureel erfgoed moet aansluiten bij moderne ontwikkelingen en omgekeerd.

Het cultuurhistorisch beleid van de provincie Gelderland van 2005 tot en met 2008 ligt vast in de nota Belvoir². Aan Belvoir³ wordt momenteel gewerkt.

De provincie beschrijft in haar nota cultuurhistorische identiteiten en gaat uit van cultuurhistorische gebiedsprogramma's. Daarnaast wordt een aantal doelstellingen nagestreefd. De cultuurhistorische nota van Doetinchem sluit hier naadloos bij aan. Doelstellingen van de provincie zijn:

- Maak cultuurhistorische waarden inzichtelijk

- Integreer cultuurhistorie volwaardig in de planvorming
- Versterk de cultuurhistorische bijdrage aan de Gelderse economie
- Houd cultuurhistorische waarden duurzaam in stand
- Vergroot het cultuurhistorisch besef en draagvlak

De provincie heeft Gelderland onderverdeeld in tien aandachtsgebieden op basis van karakteristieke en specifieke kwaliteiten. De gemeente Doetinchem kenmerkt zich door diversiteit in karakteristieken en dit leidt er dan ook toe dat ze in twee aandachtsgebieden valt: de “Achterhoek rond het natte midden” en “de Oude rivierlakte: Liemers”. De thema’s Achterhoeks Boerenland, historische land- en waterwegen, de metaalindustrie en alles wat daar mee te maken heeft en ontwikkelingen langs de IJssel staan beschreven in de provinciale nota en zijn interessant voor Doetinchem.

(Inter)gemeentelijk

Bestemmingsplan

Het projectgebied kent twee hoofdbestemmingen in het bestaande bestemmingsplan Buitengebied 2000 (herziening 2002). Het westelijke deel is bestemd als “agrarisches gebied met landschaps- en natuurwaarden” met bijzondere aandacht voor de bescherming van de beslotenheid en/of de openheid van het landschap, reliëf van de bodem en vegetatie. Het midden is bestemd als “agrarisches gebied met landschapswaarden”, het oostelijke deel is bestemd als “agrarisches gebied”. Naast de bestemmingsplankaart is er ook een zogenaamde ontwikkelingskaart vastgesteld. Op deze kaart staat aangegeven dat het gebied onderdeel uitmaakt van het zoekgebied “Droge EVZ”. Voor het noordoostelijke deel geldt bijzonder beleid t.a.v. toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor een deel van het studiegebied het bestemmingsplan Landgoed 't Maatje (2003). Dit plan behelst de ontwikkeling van het landgoed 't Maatje.

In 2008-2009 wordt een parapluperziening voor het bestemmingsplan Buitengebied voorbereid. In het voorontwerp van de parapluperziening is het noordwestelijk gebied aangewezen als EHS Natuur, met enkele ‘vlekken’ EHS Verweving. Het zuidoostelijk gebied is aangewezen als waardevol landschap. Als tweede laag zijn de zoneringen vanuit het Reconstructieplan aangegeven. Het grootste deel van het plangebied is als extensiveringsgebied aangewezen. In deze gebieden krijgt natuur voorrang boven andere functies van intensieve landbouw. Een brede zoom rond de Bielheimerbeek is als verwevingsgebied aangegeven. Het karakter in deze gebieden is gericht op het samengaan van verschillende functies in hun onderlinge samenhang. Bijlage 3 geeft de plankaarten uit het bestaande bestemmingsplan weer; bijlage 4 geeft de plankaart uit het voorontwerp parapluperziening Buitengebied weer.

VAB, landgoederen

De gemeente Doetinchem heeft in 2007 beleid opgesteld voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB), landgoederen en landelijk wonen. Dit beleid is gestoeld op Gelders (streekplan) en Achterhoeks beleid (functies zoeken plaatsen zoeken functies) voor vrijkomende agrarische bebouwing. De toelichting bij het (voor)ontwerp parapluperziening Buitengebied geeft de beslisschema’s weer welke mogelijkheden er zijn voor vrijkomende agrarische bebouwing. In het beleidskader worden richtlijnen weergegeven voor de vereisten van landgoederen en landelijk wonen. Landelijk wonen is overigens niet van toepassing op het projectgebied.

Kadernota Doetinchem Cultuurhistorierijk!

De Doetinchemse raad heeft oktober 2008 de kadernota "Doetinchem Cultuurhistorierijk!" vastgesteld. Het cultuurhistorisch beleid van de gemeente Doetinchem onderscheidt zich als eigen en zoekt tegelijk borging bij hogere overheden. Het sluit aan bij de ontwikkelingen van de stad, de dorpen en het buitengebied en gaat in op de eigen specifieke problemen. Speerpunten van het Doetinchems beleid zijn:

- besef van en waardering voor het cultuurhistorisch erfgoed;
- kennisvermeerdering over het cultuurhistorisch erfgoed;
- visualisatie en exposure van het cultuurhistorisch erfgoed;
- stimulering van de wisselwerking tussen cultuurhistorisch erfgoed, moderne stedenbouw en landschapsontwikkeling.

Voor 2009 is het buitengebied en haar relatie met bestaande en nieuwe bebouwing één van de speerpunten van het beleid. In dat kader zal onderzoek worden gedaan naar de bestaande kwaliteiten en nog te creëren kwaliteiten. Het eindresultaat zal een voorbeeldboek zijn met talloze inspiratiebeelden en suggesties. De ontwikkelingen binnen het project Bethlehem bieden een kans om hierop aan te sluiten. Bethlehem zou als pilot kunnen worden opgenomen en met enige versterking vanuit het project kan een cultuurhistorische effect rapportage opgeleverd worden.

Landschapsontwikkelingsplan plus (LOP+): Plattelandsvisie

In april 2008 heeft de Doetinchemse gemeenteraad het LOP+ vastgesteld. Het LOP+ is opgesteld in samenwerking met de gemeenten Oude IJsselstreek en Montferland. Met het LOP+ besluiten de drie gemeenteraden om samen met de mensen uit het gebied zorg te dragen voor het landschap. Ten eerste door de aanwezige waarden in het landschap te versterken. Ten tweede door nieuwe waarden in het landschap te ontwikkelen door aan te sluiten bij initiatieven, wensen en ruimtelijke opgaven. Hoofddoel van het LOP+ is 'koppel de vernieuwing van de plattelandseconomie aan de versterking van de landschappelijke karakteristieken. Bescherm de erkende waardevolle elementen in het landschap, maar ontwikkel ook actief nieuwe kwaliteiten in dit landschap'. Het LOP+ geeft denkrichtingen voor toekomstige landschappelijke ontwikkelingen.

Het LOP+ heeft per gebiedstype een analyse gemaakt van historie, bodemkenmerken, wateraspecten, landschapskenmerken, flora en fauna en ontwikkelmogelijkheden. Bij het LOP+ is een projectenlijst opgesteld, waarvan de gebiedsvisie Bethlehem één van de deelprojecten is.

4. Ontwikkelingen

In het projectgebied Bethlehem spelen verschillende ontwikkelingen. Hieronder worden de meest relevante kort weergegeven.

Omvorming cultuurgrond

-> Initiatiefnemer: Staatsbosbeheer (SBB)

SBB bezit cultuurgronden in noordwest hoek van het studiegebied. Deze worden momenteel voor korte- of langere tijd verpacht. SBB is voornemens om een deel te onttrekken aan intensief agrarisch gebruik. SBB heeft nog geen concrete visie op het vervolg op deze ontwikkeling. Het is dus nog onduidelijk of er wordt gekozen voor extensieve begrazing of grootschalige natuurontwikkeling. Het programma Beheer stelt voor natuurontwikkeling geen middelen beschikbaar.

Herbouw watermolen

-> Initiatiefnemer: Stichting Watermolen Gaanderen

Enkele jaren geleden is de stichting Watermolen Gaanderen opgericht. Deze stichting streeft naar de bouw van een replica van de watermolen die tot midden vorige eeuw in het gebied heeft gestaan. De stichting beschikt over een beperkt eigen budget. Specifieke aandacht verdient de waterstand in het gebied, wanneer de bouw van een replica van de watermolen voorbereid wordt. Deze waterstand is vaak laag.

Mogelijke reconstructie kloostergracht Bethlehem

-> Initiatiefnemer: Gemeente Doetinchem

In het gebied heeft één van de oudste kloosters van (Oost-)Nederland gestaan: Klooster Bethlehem. Het Klooster werd gesticht omstreeks 1179. Het betrof een gebouwencomplex met daaromheen enkele grachten. Bijlage 5 geeft een schematisch overzicht van (de ligging van) het klooster weer. De grachten dienden o.a. als watervoorziening voor 1 of 2 watermolens. Het klooster is rond het jaar 1579 totaal verwoest. Op de fundamenten van het klooster is later een woongebouw teruggebouwd. Onder dit gebouw bevindt zich nog een gewelvenkelder. De grachten zijn in de loop van de tijd grotendeels gedempt, maar de ligging van de kloostergracht is via historisch kaartmateriaal uitstekend te traceren. Het in ere herstellen van de historische kloostergracht biedt unieke mogelijkheden voor historisch onderzoek, levert mogelijk archeologisch belangrijke vondsten en kan een recreatief-toeristische trekpleister worden. Daarnaast biedt het herstellen van de kloostergracht een goede mogelijkheid voor het vispasseerbaar maken van het Bielheimerbeek (zie hierna).

Voor de reconstructie van het grachtensysteem rond het klooster Bethlehem is een subsidie aangevraagd in het kader van het Europese Interreg-IV programma. Dit verzoek is medio 2008 afgewezen. Gepoogd wordt om op andere wijze subsidies beschikbaar te krijgen voor het voorbereidend onderzoek naar de haalbaarheid van reconstructie van het voormalige grachtensysteem van Klooster Bethlehem. Hierbij dient ook verder archeologisch onderzoek te worden betrokken.

Herstel oude loop Bielheimerbeek (realiseren natte ecologische verbindingszone)

-> Initiatiefnemer: Gemeente Doetinchem i.s.m. het waterschap Rijn en IJssel

De oude loop van de Bielheimerbeek ligt nog in het projectgebied. Bij de ontwikkeling van landgoed 't Maatje is een deel van de oude loop opnieuw watervoerend gemaakt ten behoeve van het vispasseerbaar maken van een stuw. Door een ander deel van de resterende oude loop opnieuw op te graven en watervoerend te maken, en bij het Onland of hoek Goorstraat/Kloosterlaan aan te sluiten op de bestaande oude loop, is het

mogelijk

- de stuw aan de Binnenweg vispasseerbaar te maken;
- het grachtenstelsel van klooster Bethlehem te herstellen en deze van water te voorzien en
- de watermolen een herkenbare plaats te geven.

Bij een verdere uitwerking dient de exacte loop van de Bielheimerbeek (welk referentiejaar?) te worden onderzocht; daarnaast is archeologisch (voor)onderzoek nodig bij ingrepen in de bodem. Ook dient te worden onderzocht of het mogelijk is om op de bovengenoemde wijze een functionele (werkende) vispassage te realiseren.

Grondwaterwinning t.b.v. drinkwater

-> initiatiefnemer Vitens

Drinkwaterbedrijf Vitens heeft vergunning voor de winning van maximaal 3,6 miljoen m³ drinkwater in pompstation De Pol. Vitens heeft besloten pompstation De Pol duurzaam operationeel te houden. Dat houdt in dat het grondwaterbeschermingsgebied gehandhaafd blijft. Sinds enkele jaren zijn de bospercelen van Vitens openbaar toegankelijk voor milieuvriendelijke vormen van recreatie. Vitens is in principe bereid om percelen weiland nabij de Bielheimerbeek om te vormen tot natte inrichting die passend is bij de ecologische herinrichting van de beek.

Ecoduct A18

-> initiatiefnemer: Rijkswaterstaat & provincie

Rijkswaterstaat en de provincie Gelderland verkennen de mogelijkheden om een ecoduct aan te leggen over de A18. Dit om fauna en flora meer mogelijkheden te bieden vanuit de Slangenburg zuidwaarts te migreren. Daarnaast leggen ze onderdoorgangen voor fauna aan.

Inrichtingsvisie EVZ Montferland-Slangenburg.

-> initiatiefnemer gemeente Montferland i.s.m. andere partijen

Diverse partijen werken momenteel aan de realisatie van de EVZ Montferland-Slangenburg. Het projectgebied ligt bijna geheel binnen deze begrenzing. De EVZ loopt vanaf het Bergerbos in de gemeente Montferland, langs de noordkant van recreatiepark Stroombroek, ten zuiden langs de A18, oversteek over de Oude IJssel naar landgoed Slangenburg. De EVZ kruist diverse drukke wegen die als een barrière werken voor de EVZ. Als inrichtingsvariant en doelsoort is gekozen voor het model Das. Hierbij wordt een landschapsinrichting voorzien waarbij bosrandsoorten zich kunnen bewegen van het ene naar het andere kerngebied. Landschapselementen als kleine boomgaarden, erfbeplantingen, singels, maar ook bermen, slootkanten en perceelsranden spelen hierbij een belangrijke rol. Er zijn al veel landschapselementen aanwezig, maar om de EVZ optimaal te laten functioneren moeten meer landschapselementen worden aangelegd en barrières worden opgeheven. In 2007 is een inrichtingsvisie met een uitvoeringsplan opgesteld om hier concreet handen en voeten aan te geven. De hoofdlijnen komen overeen met deze visie. De uitvoeringsvoorstellen zullen worden meegenomen in de totale lijst van mogelijke projecten; de uitvoering van dit project is overigens vrijwillig.

Recreatieve verbindingen: fietsen, wandelen, varen

-> initiatiefnemer Recreatieschap Achterhoek en Liemers (RAL), waterschap Rijn en IJssel, gemeente Doetinchem

Op initiatief van de RAL is er in 2001 een plan vastgesteld voor een doorgaand fietspad langs de Oude IJssel. Dit fietspad is onderdeel van het uitvoeringsconvenant Ecologische Verbindingszone Oude IJssel dat in 2003 ook door de gemeente Doetinchem is ondertekend. Het waterschap trekt de uitvoering hiervan. Het sluis- en stuwcomplex de Pol wordt een recreatief knooppunt met overstapmogelijkheden voor waterrecreatie

(kanoën, gemotoriseerde vaart), fietsers en wandelaars. De oeververbinding voor fietsers en wandelaars geeft nieuwe mogelijkheden. In samenwerking met de gemeente Winterswijk, Aalten en Oude IJsselstreek wordt gewerkt aan een doorgaande fietsverbinding van Winterswijk naar de Pol met de Boven Slinge/Bielheimerbeek als richtsnoer.

In samenhang hiermee werkt het Recreatieschap aan een fietsknooppuntensysteem voor de hele Achterhoek, waaronder Doetinchem. Het betreft met name routes over bestaande wegen. Hierbij wordt aan het Onland een knooppunt (Toeristisch Overstappunt, TOP) toebedacht. De uitvoering hiervan vindt plaats in 2009.

Tenslotte heeft de Stichting Lange-afstandspaden oriënterende gesprekken gevoerd met de gemeente Doetinchem om mee te werken aan verplaatsing van het Pieterpad binnen de gemeente. De route, die momenteel loopt via de Bezelhorst-centrum-Wijnbergen, zou moeten lopen via de Slangenburg-het Onland-de Pol. Hiervoor zal de Stichting een voorstel uitwerken.

Inventarisatie cultuurhistorische waarden landelijk gebied

-> initiatiefnemer: Gemeente Doetinchem

De gemeente doet in het kader van het cultuurhistorisch beleid in 2009 een studie naar cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en hun relatie met het landelijk gebied.

Verkeersveiligheid

-> initiatiefnemer: Gemeente Doetinchem i.s.m. Prorail, provincie, Rijkswaterstaat

In 2004 heeft een ongeval plaatsgevonden op de onbewaakte spoorwegovergang aan de Ooijmanlan. Hierbij zijn drie jongeren om het leven gekomen. In januari 2009 heeft tijdens een periode van vorst en gladheid, een tweede ongeval plaatsgevonden met dodelijke afloop. Naar aanleiding van deze ongevallen wordt in 2009 de overweg omgevormd tot een bewaakte overweg.

Verschillende bewoners hebben in het kader van de inspraak gebiedsvisie Bethlehem hun zorgen geuit over de verkeersveiligheid in het gebied. De gemeente Doetinchem zal in 2009 een groot deel van het buitengebied van Gaanderen inrichten als 60 km-zone, waaronder het gebied Bethlehem.

Diverse particuliere initiatieven

In het projectgebied zijn momenteel 9 verschillende particuliere initiatieven bekend. Eén initiatief betreft de uitbreiding van het Onland tot hotel met een capaciteit van ongeveer 40 bedden. Omwille van vertrouwelijkheid en mogelijke tijdelijkheid van de initiatieven zijn de overige initiatieven hier globaal aangeduid. Zij omvatten de vestiging of uitbreiding van recreatievoorzieningen en overnachtingsmogelijkheden in het gebied, de sloop van agrarische bebouwing, al dan niet in ruil voor de bouw van nieuwe woningen, de ontwikkeling van een bestaand landgoed en de vestiging van een landgoed in combinatie met nieuwe zorgmogelijkheden.

5. Gebiedsvisie Bethlehem

Op basis van de huidige situatie, diverse ontwikkelingen en wensen wordt de gebiedsvisie Bethlehem omschreven als:

En duurzame, integrale ontwikkeling van het gebied, waarbij specifiek wordt gericht op:

- het versterken van de recreatief-toeristische betekenis van het gebied;
- het versterken van de ecologische en landschappelijke waarden;
- het vergroten van de bekendheid van de cultuurhistorische en archeologische waarden;
- versterking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw.

Als concrete doelen voor het projectgebied Bethlehem kunnen worden geformuleerd:

1. versterking van de recreatie en toerisme, onder andere door
  - versterking van de functie van kleinschalige verblijfsrecreatie (zoals *bed and breakfast*, minicampings en groepsaccomodaties)
  - versterken van verbindingen en aanleggen van fiets- en wandelpaden
  - actieve communicatie, zowel binnen als buiten het projectgebied over de mogelijkheden en cultuurhistorische rijkdommen van het gebied
2. versterken van de ecologische en landschappelijke waarde van het gebied, onder meer voor de Bielheimerbeek en door een actief beheer van het landschap
3. versterken van de archeologische & cultuurhistorische waarden van het gebied, met als speerpunten het klooster Bethlehem en de Gaanderense watermolen
4. versterking van de ontwikkelingsmogelijkheden om de agrarische verdiencapaciteit te behouden.

Alle nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen het kleinschalige karakter van het gebied. Grootschalige uitbreiding of grootschalige nieuwbouw voor verblijfsrecreatie, of een groei van bedrijvigheid passen niet in het toekomstbeeld. In bijlage 8 is een nadere uitwerking gemaakt van wat onder 'kleinschalig' wordt verstaan. Overlast door een te hoge recreatiedruk moet daarmee worden voorkómen. Ook moet worden voorkómen dat bewoners overlast ondervinden van toeristen op hun privéterreinen.

De verkeersveiligheid van het gebied verdient extra aandacht, zowel voor het buitengebied als voor specifieke knelpunten. Nieuwe maatregelen worden reeds voorzien in 2009.

In bijlage 7 is de gebiedsvisie voor achtereenvolgens recreatie, landschap (inclusief water, landbouw en ecologie) en cultuurhistorie schematisch uitgewerkt. Hieronder wordt de gebiedsvisie Bethlehem in zijn totaliteit schematisch weergegeven.

Figuur: Plankaart met ruimtelijke visie Bethlehem.

6. Knelpuntenanalyse en oplossingsrichtingen

Op basis van gesprekken met bewoners en betrokken (maatschappelijke) organisaties kwam een aantal knelpunten naar voren. Deze worden hieronder in willekeurige volgorde weergegeven. Tevens wordt een voorstel geformuleerd om het knelpunt op te heffen, danwel te verkleinen op basis van de geformuleerde visie uit de vorige paragraaf.

Knelpunt 1.

Het recreatief-toeristisch ontwikkelingsgebied komt niet overeen met de maatschappelijke behoefte om in een waardevol landschap te recreëren en/of te verblijven. Binnen de beleidskaders van de regeling “functieverandering” zijn er nieuwe mogelijkheden nodig voor het oprichten van verblijfsfuncties en dagrecreatie. Een aantal initiatiefnemers heeft aangegeven niet met de regeling ‘functieverandering’ uit de voeten te kunnen omdat in het verleden de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen gesaneerd zijn. Het huidige bestemmingsplan voorziet niet in het faciliteren van de nieuwe aanvragen voor verblijfsfuncties en dagrecreatie.

Voorgestelde oplossing:

Zoekzone recreatief-toeristisch ontwikkelingsgebied bij herziening bestemmingsplan buitengebied aanpassen in overeenstemming met begrenzing “waardevol landschap”. In de herziening Bestemmingsplan Buitengebied (voorzien voor 2010) komt dit item terug. Daarnaast ruimere mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie toestaan in het projectgebied. Hieronder vallen: minicampings, groepsaccommodaties, *bed&breakfast*-voorzieningen, kleinschalige horeca, fiets- en wandelpaden. Uiteraard passend bij het kleinschalige karakter van het gebied, waarbij uitgewerkt moet worden wat de grenzen van deze ruimere mogelijkheden zijn. De uitkomst moet worden meegenomen bij de algehele actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied, voorzien vanaf 2010.

Als aandachtspunt kan worden genoemd dat bewoners van het gebied overlast door een te hoge recreatiedruk willen voorkómen en overlast willen voorkómen van bezoekers die op hun percelen komen.

-> Trekker: gemeente Doetinchem. In de huidige gebiedsvisie is reeds een uitwerking gemaakt voor de grenzen van wat wordt toegestaan (binnen ‘kleinschalig’).

Knelpunt 2.

Stuw in Bielheimerbeek is barrière voor migratie van vissen en andere waterorganismen (zie ook paragraaf 4).

Voorgestelde oplossing:

Aanleggen van vispassage ter plaatse van de stuw, of oude loop van de Bielheimerbeek weer watervoerend maken als bypass van de huidige Bielheimerbeek. Nadere studie van het waterschap moet de exacte ligging van deze loop uitwijzen (welk referentiejaar is gekozen?) en haalbaarheid aantonen. Bij verdere uitwerking moet archeologisch onderzoek worden verricht.

Het Waterschap heeft in april 2008 besloten tot een grootschalige herinrichting van het sluizencomplex De Pol, inclusief een vispassage.

-> Trekker: waterschap Rijn en IJssel

Knelpunt 3.

Het projectgebied wordt nauwelijks recreatief gebruikt, ondanks de aanwezigheid van een tunnel en een viaduct over de A18. Het noordelijker gelegen deel met de Koekendaal heeft een bijzonder hoge recreatiedruk. Wellicht zijn de mogelijkheden om onder de A18 door te gaan, onvoldoende bekend. Daarnaast is onduidelijk in welke

mate oude, historische wandel- of andere routes (bijvoorbeeld kerkepaadjes) aanwezig zijn.

Voorgestelde oplossing:

Aanwezigheid historische routes of paden onderzoeken; daarnaast huidige knelpunten voor recreatieve routes in kaart brengen in verband met verkeersveiligheid en druk verkeer; deze verbeteren; enkele routes door de Wrange uitzetten en deze op enkele strategische plekken op kaarten tonen. Daarnaast fietsroutes aanleggen. Enkele strategische plekken zijn de parkeerplaats bij de Koekendaal, de Toeristisch Overstap Plaats (TOP) bij Het Onland.

-> Trekker: RAL/gemeente Doetinchem.

Knelpunt 4.

Voormalig klooster Bethlehem is archeologisch van nationaal belang. Er bevinden zich nog verschillende relictten van het klooster in de omgeving van de oorspronkelijke bebouwing. Rondom het klooster lagen vroeger 2 grachten. Ongeveer 80 meter is nog aanwijsbaar, het merendeel is gedempt en is nu boerenland. We weten relatief weinig van dit klooster en op dit moment wordt er ook op geen enkele wijze informatie gegeven over deze historisch bijzonder waardevolle plek. Tegelijkertijd hecht de huidige eigenaar van de gronden waarop het voormalig klooster Bethlehem stond, aan rust en privacy.

Voorgestelde oplossingsrichtingen:

- Onderzoeken of het haalbaar is één of meerdere gedempte grachten weer op te graven en watervoerend te maken. Dit project kan plaatsvinden in combinatie met het her-aantakken van de oude loop van de Bielheimerbeek aan de huidige Bielheimerbeek en de herbouw van de watermolen. Archeologisch onderzoek is noodzakelijk, en kan veel waardevolle informatie geven die ter plekke gepresenteerd kan worden in bijvoorbeeld een boerderijmuseum?

- Naast het herstellen van de oorspronkelijke kloostergracht is er veel historische informatie te geven over het voormalige klooster zelf. Voorgesteld wordt om hiervoor een specifiek communicatieplan op te stellen, waarbij samen wordt opgetrokken met de andere mogelijke ontwikkelingen als de herbouw van de watermolen, de aanleg van nieuwe fietspaden e.e.d. Mogelijkheden zijn ook informatiepanelen ter plekke.

Onderzocht moet worden of de TOP-locatie van Het Onland hierin een rol kan spelen.

-> Trekker: gemeente Doetinchem, i.s.m. oudheidkundige vereniging 't Gander en eigenaren, VVV/Recreatieschap Achterhoek Liemers.

Knelpunt 5.

In Gaanderen is een stichting die zich wil inzetten voor de herbouw van een watermolen, zoals die vroeger aan de Bielheimerbeek heeft gestaan. Deze stichting heeft veel voorbereidend werk gedaan en heeft ook een (beperkt) budget. Het ontbreekt deze stichting aan slagvaardigheid om in overleg met het Waterschap en grondeigenaren tot uitvoering te komen.

Voorgestelde oplossing:

De herbouw van de watermolen kan een deelproject van het her-aantakken van de oude loop van de Bielheimerbeek zijn.

-> Trekker: Stichting watermolen Gaanderen i.s.m. Waterschap Rijn en IJssel.

Knelpunt 6

De Bielheimerbeek is sterk gekanaliseerd. Hierdoor is de ecologische- en landschappelijke waarde sterk genivelleerd. Door de beek plaatselijk ruimte te geven, kan natuurlijke erosie ertoe leiden dat er weer steile (zand)oevers ontstaan die geschikt zijn voor de IJsvogel en Oeverzwaluw om in te broeden. Beide soorten kwamen tot ca 1960 voor in het projectgebied. De doorsnijding van de beek door de rivierduingordel

biedt daarnaast unieke andere mogelijkheden voor natuurontwikkeling die we nergens in de Achterhoek aantreffen.

Voorgestelde oplossing:

Inrichten steile oevers in Bielheimerbeek tussen stuw en Rijksweg. Ten behoeve van oeverafslag is grondaankoop noodzakelijk.

-> Trekker: Waterschap Rijn en IJssel i.s.m. gemeente en KNNV/IVN.

Knelpunt 7

Spoorbanen zijn als het ware ecologische verbindingzones voor planten en dieren die gedijen bij droge, voedselarme omstandigheden. Om deze functie optimaal te benutten, moet er aansluitend aan de spoordijken schrale graslanden (heide) aanwezig zijn. Op dit moment zijn er wel geschikte terreintjes, maar zijn de inrichting en het beheer niet toegespitst op het ontwikkelen (of behouden) van voedselarme omstandigheden.

Gestreefd wordt naar minimaal 0,25 ha per 2 kilometer spoordijk.

Voorgestelde oplossing:

In samenspraak met de grondeigenaren afspraken maken over wenselijke inrichting en/of beheer. Mogelijkheden van gebiedsplan Natuur en Landschap hierbij betrekken.

-> Trekker: Vereniging agrarisch Landschapsbeheer Oude IJssel i.s.m. gemeente.

Knelpunt 8

De A18 doorsnijdt de EVZ Montferland Slangenburg. Daardoor kan flora en fauna zich maar moeilijk verplaatsen. Hierdoor dreigt versnippering.

Voorgestelde oplossing:

Nieuwe onderdoorgangen voor fauna creëren of een ecodeuct kan soelaas bieden.

-> Trekker: provincie i.s.m. Rijkswaterstaat en gemeente.

Knelpunt 9

Verschillende bewoners hebben in het kader van de inspraak gebiedsvisie Bethlehem hun zorgen geuit over de verkeersveiligheid in het gebied. Men ervaart het gebied als onveilig doordat er te snel wordt gereden; daarnaast zijn twee specifieke knelpunten als de onbewaakte overweg bij de Ooijmanlaan en de tunnel onder de A-18 benoemd.

Voorgestelde oplossing:

Inmiddels worden enkele maatregelen voorzien: het buitengebied van Gaanderen wordt een 60 km-zone, de overweg aan de Ooijmanlaan wordt aangepast in een beveiligde spoorwegovergang.

-> Trekker: gemeente i.s.m. ProRail, provincie en Rijkswaterstaat (A-18).

Knelpunten particulier

In het projectgebied ligt een modern melkveebedrijf. De agrarische gronden zijn in handen van de Nederlandse staat, waarbij het beheer is overgedragen aan Staatsbosbeheer. De melkveehouder heeft te weinig grond beschikbaar om duurzaam verder te kunnen boeren op deze plek, omdat de gronden aan anderen worden verpacht.

Voorgestelde oplossing:

Nagaan welke ontwikkelingsmogelijkheden er zijn voor dit specifieke knelpunt.

-> Trekker: particulier i.s.m. Plattelandshuis.

7. Uitvoering

Deze gebiedsvisie geeft de gewenste ontwikkeling van het gebied weer volgens de gemeente Doetinchem. De uitvoering van deze gebiedsvisie zal via twee sporen lopen. Te weten:

1. Ontwikkelingsruimte bieden in beleid, in het bijzonder het Bestemmingsplan Buitengebied. Dit moet worden meegenomen in de algehele actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied, vanaf 2010.
2. Uitvoeren van concrete projecten door initiatiefnemers.

Naast het creëren van beleidsruimte moet een aantal knelpunten/kansen op basis van concrete plannen opgepakt worden. Deels ligt hiervoor het initiatief bij de gemeente, maar grotendeels ligt de ontwikkeling bij (ondernemende) particulieren, verenigingen en instellingen. De gemeente nodigt deze partijen uit om initiatieven te ontplooiën en houdt zich beschikbaar voor toetsing van deze initiatieven aan de gebiedsvisie.

De gemeente Doetinchem zal de uitvoering van enkele specifieke deelprojecten voortvarend ter hand nemen. Sommige deelprojecten maken daarbij deel uit van het uitvoeringsprogramma van het LOP+, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Andere nieuwe deelprojecten zullen in de sectorale uitvoeringsprogramma's worden ingebracht, en zullen worden uitgevoerd zodra de benodigde financiële en personele middelen beschikbaar zijn.

Waar nodig, vervult de gemeente Doetinchem een coördinerende rol tussen projecten en initiatieven van verschillende partijen. Hiervoor zal de gemeente, afdeling Bestuur en Strategie, capaciteit in haar begroting vrijmaken.

Concrete projecten 2009

In 2009 zullen de volgende concrete projecten worden uitgevoerd in het projectgebied:

- inventarisatie naar cultuurhistorische waarden van oude boerderijen/panden in het buitengebied door de gemeente Doetinchem;
- de aanleg van een fietsroutenetwerk door het Recreatieschap Achterhoek en Liemers; de gemeente verleent hier haar medewerking aan;
- Instelling van een 60-km zone in het buitengebied van Gaanderen door de gemeente;
- Plaatsing van een bewaakte spoorwegovergang aan de Ooijmanlaan.

Deze projecten kunnen een stimulans zijn voor de verdere ontwikkeling van projecten in het gebied. Ook kunnen de partijen leren van de ervaringen.

Daarnaast toetst de gemeente Doetinchem momenteel een negental particuliere initiatieven in het projectgebied aan deze gebiedsvisie.

Communicatie

De gemeente vindt een heldere communicatie van groot belang. De gemeente zal voor het projectgebied Bethlehem een website inrichten (als onderdeel van de gemeentelijke website), waarin de laatste stand van de gemeentelijke projecten en vastgestelde

initiatieven wordt gegeven uit het projectgebied. Dit zal worden aangevuld met nieuwsbrieven en informatiebijeenkomsten, zodra er voldoende nieuws te melden is. Zodra er particuliere initiatieven zijn die om besluitvorming van de gemeente vragen, dan komt dit in de gemeentelijke katern te staan van het Doetinchems Vizier. Particuliere initiatieven waarover nog niet formeel is besloten, kunnen niet door de gemeente bekend worden gemaakt. Dit ligt bij de initiatiefnemers zelf.

De gemeente streeft naar samenwerking met haar burgers bij het ontwikkelen van de plannen in het gebied Bethlehem. Zij zal contact met die personen en partijen zoeken die hebben aangegeven mee te willen denken, danwel reeds betrokken zijn bij bepaalde thema's uit de gebiedsvisie.

Financiën

Om de visie te realiseren zijn verschillende partijen en particulieren nodig, ieder met hun eigen budget. De gemeente kan de visie op sleutelplekken gericht financieel en capaciteair ondersteunen, vanuit sectorale invalshoeken en sectorale capaciteit. Gedacht wordt dan met name aan de nota cultuurhistorie, waaraan ambtelijke capaciteit is gekoppeld en waarvoor in de programmabegroting 2009 mogelijkermidelen ter beschikking komen. Ook op het gebied van recreatie en verkeer zal in 2009 gemeentelijke capaciteit worden vrijgemaakt voor de aanleg van een fietspadennetwerk en het instellen van een 60-km zone in het buitengebied van Gaanderen en de aanleg van een bewaakte spoorwegovergang over de Ooijmanlaan.

Daarnaast zal de gemeente uren in haar jaarplan (Bestuur en Strategie) opnemen voor invulling van haar katalyserende en verbindende rol richting instellingen en mede-overheden.

Daarnaast zal er in de begroting van de gemeente Doetinchem een activiteitenpost 'Budget uitvoering Bethlehem maatregelen' in het leven worden geroepen als deelproject van het LOP. Deze post wordt gebruikt voor die initiatieven die onvoldoende compensatie kunnen leveren op hun eigen kavel, maar waarvoor we compensatie vastleggen door een financiële bijdrage te storten in deze activiteitenpost. Het geld in deze post wordt vervolgens aangewend voor de financiering van andere maatregelen en projecten in het projectgebied Bethlehem. De activiteitenpost zal budgetneutraal worden opgesteld: indien er geen budget is gestort, kan het niet worden uitgegeven. Om te voldoen aan de eisen van rechtmatigheid wordt voorgesteld om een uitgavenpost € 5.000 in de begroting op te nemen met als dekking de ontvangen financiële bijdragen.

Nieuwe uitvoeringsprojecten zullen jaarlijks worden ingebracht in reguliere sectorale uitvoeringsprogramma's. Daarbij zal telkens worden afgewogen of voldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn voor uitvoering van het project. Daarnaast kunnen nieuwe uitvoeringsprojecten ten laste komen van het project uitvoering LOP+, waarvoor voor 2009 en 2010 een krediet van € 50.000 per jaar ter beschikking is gesteld in het kader van de programmabegroting 2009.

Overigens is geprobeerd uit het Interreg IV programma van de Europese Unie middelen ter beschikking te krijgen. Deze aanvraag is medio 2008 afgewezen. Alternatieve subsidiebronnen zullen tijdens de uitvoering van het project worden onderzocht.

8. Status van de gebiedsvisie Bethlehem

Het reguliere gemeentelijke toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied van Doetinchem wordt primair gevormd door het gemeentelijk beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB-beleid) en het beleid voor Landgoederen en landelijk wonen (uit 2007). Deze drie beleidslijnen worden, tezamen met de doelen uit het Reconstructieplan, verankerd in de Parapluherziening bestemmingsplan Buitengebied, die momenteel in voorbereiding is. In de parapluherziening wordt voor het Doetinchems buitengebied o.a. de huidige bestemming aangegeven, inclusief de toetsingscriteria voor nieuwe ontwikkelingen vanuit het VAB-beleid. Binnen het projectgebied is landelijk wonen overigens niet aan de orde.

De gemeente Doetinchem hecht er aan, in het verlengde van de eerdergenoemde beleidslijnen, het LandschapsOntwikkelingsplan+ en het gemeentelijk beleid voor Robuust Groen, een waardevolle groene buffer te handhaven tussen het stedelijk gebied van Doetinchem en de kernen Gaanderen en Wehl. Dit is de reden dat zij voor twee gebieden (Bethlehem respectievelijk GIOS – ten westen van Doetinchem, tussen Doetinchem en Wehl) actief inzet op regie over integrale ontwikkelingen in deze gebieden.

De gebiedsvisie Bethlehem kan als aanvullend toetsingskader op de parapluherziening Bestemmingsplan Buitengebied worden gezien; de status van deze visie wordt daarbij gesteld op structuurvisie in het kader van de Wet ruimtelijke ordening. De wettelijk vereiste vaststellingsprocedures zijn daarbij doorlopen. (Inwonende) burgers, maatschappelijke organisaties en mede-overheden zijn middels persoonlijke gesprekken en tijdens informatie-avonden in 2007 en 2008 geïnformeerd over de visie. Er heeft een inspraakperiode plaatsgevonden van 30 oktober tot en met 10 december 2008. De inspraakreacties zijn in een separate 'Inspraaknota gebiedsvisie Bethlehem' weergegeven, waarbij is aangegeven hoe de reacties zijn verwerkt in de eindversie.

De status van structuurvisie biedt een eerste stap in de richting van een gemeentebrede structuurvisie. In 2010 zal een geheel nieuw bestemmingsplan buitengebied worden opgesteld; deze gebiedsvisie zal daar input voor vormen.

Bijlagen

1. Topografische kaart van het studiegebied anno 2008
2. Luchtfoto van het studiegebied anno 2008
3. A+ B: Plankaarten bestemmingsplan buitengebied (2000, herziening 2002)
4. Plankaart voorontwerp parapluperziening bestemmingsplan Buitengebied, inspraakversie
5. Historische kaart 1830, terrein van het voormalig klooster Bethlehem en de ligging van de Bielheimerbeek
6. Beelden van cultuurhistorische waardevolle objecten en potentieel waardevolle objecten
7. Ruimtelijke Visiebeelden Bethlehem, bestaande uit:
  - ruimtelijke uitwerking voor cultuurhistorie
  - ruimtelijke uitwerking voor natuur, landschap en landbouw
  - ruimtelijke uitwerking voor recreatie en toerisme
  - totaalbeeld: de ruimtelijke uitwerkingen bij elkaar opgeteld.
8. Nadere definiëring van het begrip 'kleinschalig'